

شیوہٴ اراءِ مطالب

علمی - فنی

پرست چارم

تألیف:

سید محمد تقی روحانی رانکوہی

سرسبانه	: روحانی رانکوهی، محمدتقی، ۱۳۲۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: شیوه ارائه مطالب علمی - فی/بالیف محمدتقی روحانی رانکوهی.
وضعیت ویراست	: [ویراست ۲].
مسئخصات نشر	: تهران: جلوه، ۱۳۹۲.
مسئخصات ظاهری	: ۳۰۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۶۶۱۸-۵۳-۴ ریتال ۸۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
بازدانش	: این کتاب در سال ۱۳۷۲ با عنوان "ارائه مطالب علمی - فی" توسط انتشارات جلوه و سپس در سالهای مختلف توسط انتشارات معافوب منتشر شده است.
بازدانش	: وازنامه.
عنوان دیگر	: ارائه مطالب علمی - فی.
موضوع	: تحقیق
موضوع	: فی نگارش -- ابار علمی و فی
رده سدی کنگره	: ۱۳۹۲ /۱۱۹۲ / QA ۱۸۰
رده سدی دیویی	: ۵۰۷/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۹۲۵۷

انتشارات جلوه (مرکز پخش کانون انتشارات علمی تلفن ۰۵۶۰۲۳۵۳)

۰۵۸۱۲۳۵۳-۰۵۶۱۱۰۱۴/

Email : info@elvehpublication.com

نام کتاب	: شیوه ارائه مطالب
تالیف	: سید محمد تقی روحانی رانکوهی
لیتوگرافی	: گلفام
چاپخانه	: مشعل
صحافی	: الوند
نوبت چاپ	: اول ویراست چهارم
تیراژ	: ۵۰۰۰
شابک	: ISBN:978-964-6618-53-4
قیمت	: ۸۰۰۰ تومان

نقل مطالب این کتاب به هر شکل و عنوان ، با ذکر نام ناشر و یا مولف آزاد می باشد .

به نام آنکه جان را فکرت آموخت
چراغ دل را به نور جان برافروخت

سیاس یزدان پاک یکتا را که زمان توان، خرد و جان آماده‌سازی ویراست تازه‌ای از کتاب "شیوه" را به این معلم عطا فرمود. بایستگی بدست آوردن توانش و مهارت ارائه مطالب بر کمتر کسی نهان است. اینک دیگر با جویش در اینترنت می‌توان به آسانی دریافت که موضوع این کتاب چه مایه مورد توجه دانشوران و فنوران در کشورهای پیشرفته است و چه اندازه داشتن دانش، فن و حتی هنر ارائه، اساسی انگاشته می‌شود.

اهمیت موضوع بویژه زمانی بیشتر روشن می‌شود که ببینیم که در اوان هزاره سوم میلادی از دولت سر شبکه‌های جهانی آگاهی‌رسانی، ارائه دانستارها و یافتارها در همه زمینه‌ها دامنه‌ای دنیایی یافته است. انسان‌ها روز به روز هر چه بیشتر با یکدیگر ارتباط برقرار کرده، اطلاعات مبادله می‌کنند. بخش مهمی از این اطلاعات در همین زمینه‌های علمی و/یا فنی است. بررسی تاریخ فرهنگ، دانش و فن نیز این نکته مهم را آشکار می‌سازد که همیشه آن کسی در فعالیت‌های علمی و/یا فنی و امور اجتماعی موفق‌تر بوده که توانسته است دانسته، یافته، اندیشه و احتیاج خود را بهتر، تأثیرگذارتر، بجا و بهنگام‌تر و در مواردی مجاب‌کننده‌تر ارائه کند.

نکته دیگر بیانگر اهمیت موضوع: تعداد کتاب‌های مربوط به درس "شیوه ارائه مطالب علمی-فنی" بسیار بیشتر است از تعداد کتاب‌های تخصصی در هر درس از هر رشته علمی و/یا فنی (شاید افزون بر دویست کتاب در این زمینه نوشته شده باشد).

باز هم نکته‌ای دیگر در همین باره : تمام دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادها، شرکت‌های بزرگ، و ... یک بخش گسترده با ابزارهای نوین و پایگان (سلسله مراتب) مدیریتی و اجرایی ویژه برای ارائه کتبی و/ یا ارائه شفاهی دارند.

به گمان نگارنده، دانش و توانش ارائه را باید از نوجوانی (و شاید اینک دیگر از کودکی) به دست آورد و به تدریج آن را بیشتر و بهتر کرد. این کار، افزون بر خواست و تلاش فردی، به یک برنامه‌ریزی اصولی برای آموزش سامانمند و پیوسته در سطوح مختلف آموزش رسمی کشور نیاز دارد و البته هر زودتر، بهتر : فردا خیلی دیر است.

در اینجا نظر به اهمیت زیاد موضوع، به پستوانه سال‌ها مطالعه، پژوهش و تدریس در موضوع و تجربه در برنامه‌ریزی دانشگاهی، پیشنهادهایی را مطرح می‌کنم :

۱- گنجاندن درس "شیوه ارائه نوشتاری و گفتاری" در برنامه درسی همه دوره‌های دبیرستان (این کار به طور محدود انجام شده است : در شاخه آموزش "فنی- حرفه‌ای" در رشته کامپیوتر، این درس منظور شده است و کتاب درسی هم، به درخواست وزارت آموزش و پرورش، توسط نگارنده نوشته شده است).

۲- بازآموزی برخی از دبیران محترم مدارس برای آماده‌سازی آنها برای تدریس درس مزبور.

۳- منظور کردن درس "شیوه ارائه مطالب" در برنامه درسی همه رشته‌های دانشگاهی به عنوان درس الزامی.

۴- منظور کردن درس‌های "تاریخ علم" و "فلسفه علم" در برنامه درسی تمام رشته‌های دانشگاهی.

۵- گنجاندن درس "روش تحقیق علمی" در برنامه درسی تمام رشته‌های دانشگاهی.

امید که این پیشنهادها به طرزی درخور، مورد توجه قرار گیرند و : **"به خاطر آرزو این معنا که در خدمت کجا گفتم"**.

درباره این ویراست :

دگرگونی چندی و چونی این ویراست را می‌توان با بررسی دقیق محتوای آن و در همسنجی با ویراست سوم، دریافت.

کوتاه سخن اینکه در فراروند پدید آوردن این ویراست کارهای زیر انجام شده است:

- بازنویسی و/ یا ویرایش بسیاری از عبارات و جملات
- دگرگونی برخی از واژه‌ها
- افزودن مطالب تازه
- افزودن تمرینات در پایان هر فصل
- پیشنهاد موضوعاتی برای "مطالعه بیشتر"، در پایان هر فصل
- جابجایی پاره‌ای از مطالب
- حذف چند مطلب
- افزودن فهرست مطالب کوتاه
- دگرسازی صفحه‌آرایی

برای اعمال این دگرگونی‌ها تمام کتاب از نو صفحه‌آرایی و بازسازی شد.

کتاب چهار فصل دارد :

فصل اول : مفهوم ارائه

فصل دوم : ارائه کتبی

فصل سوم : نوشتار علمی و/ یا فنی

فصل چهارم : ارائه شفاهی

و مطالبی هم در هفت پیوست.

کتاب برای استفاده در درس "شیوه ارائه مطالب علمی-فنی"، از درس‌های

رشته‌های مهندسی و علوم کامپیوتر و رشته‌های همسایه با آنها نوشته شده است. اما

گمان می‌برم هر کسی که یک دوره دانشگاهی را می‌گذراند یا گذرانده باشد، باید از

مطالبی که در این کتاب آمده است، آگاه باشد. در این کتاب کوشش می‌شود شیوه

انجام یکی از کارهای بسیار مهم و رایج نزد اهالی دانش و فن یعنی "ارائه مطالب" به گستردگی و با دقایق و ظرایف بسیار، به خواننده خواهان منتقل شود.

اینک، به منظور انتقال تجربه، چند نکته را در باره روش تدریس این درس یادآور

می‌شوم :

- مدرس این درس باید آن را دوست داشته باشد و خود در "ارائه مطالب" صاحب تجربه باشد (غیر از تجربه تعلیم).
- در صورت استفاده از این کتاب، بهتر است محتوای آن با رعایت ترتیب فصل‌ها تدریس شود؛ بویژه فصل اول به درستی به دانشجو تفهیم شود.
- بدون انجام تمرین کافی و کار عملی، هدف این درس برآورده نمی‌شود (دز پایان هر فصل، تمرینات متنوعی درج شده است).
- توجه داریم که صرف ترجمه صفحاتی از یک متن علمی و/یا فنی و احیاناً به طور تحت‌اللفظی، و تحویل آن نمی‌تواند تمرین این درس باشد. دانشجویان باید منابع را بخوانند، بفهمند، ببینند، متن اصلی را، با شیوه ارائه شده در فصل دوم این کتاب، تولید کنند و همه کارهای لازم دیگر برای ارائه مطالب را هم با دقت انجام دهند.
- در آزمون کتبی این درس - که حداکثر پنجاه درصد نمره را می‌تواند داشته باشد - بهتر است از دانشجویان، محفوظات خواسته نشود، بلکه پرسش‌ها حتی‌الامکان مفهومی و استنباطی باشند (زیرا یکی از اهداف این درس، "تمرین اندیشه‌ورزی" است). به فعالیت‌های دانشجویان در طول ترم بیشتر بها داده شود تا "ورقه" آنها در آزمون (البته فرض بر این است که تمرینات به طور جدی، اصولی، صادقانه و به درستی هدایت شده انجام می‌شوند ...).

و اما اشاره شد که منابع خارجی بسیاری در موضوع این کتاب وجود دارند. مؤلفان زیادی بیرون از مرزهای میهن، در این گستره اندیشه، دانش، منطق، ذوق و سلیقه، فن و هنر، "متاع خویش نمودند". البته بهتر است خواننده محترم به منابع معتبر خارجی مراجعه کند، و نیز چه نیک خواهد بود اگر محتوای این کتاب با محتوای چند منبع

خارجی با دیدی نقّادانه سنجیده شود تا عیار این "نقد" عیان گردد، هر چند : "نقدی است کم عیار".

دیگر اینکه :

خطا آید ز داننده دبیران گنه زاید ز کیهان دیده پیران
دونده باره هم از سر در آید برنده تیغ هم کندی نماید

چه رسد به صاحب این قلم که بی‌تردید "کارش بی‌خطا نتواند بود" : این کتاب می‌تواند کاستی‌هایی داشته باشد و نادرستی‌هایی هم. از این میان هر آنچه غیرچاپی است، متوجّه نگارنده است. از همه خوانندگان محترم، بویژه همکاران ارجمند دانشگاهی و صاحب‌نظران محترم برون‌دانشگاهی فروتنانه خواهشمندم رای‌های به‌ترساز خود را ارائه کنند تا کار بسامان‌تر شود، اگر اینک بسامان است. از پیش سپاسگزارم.

به همه آنهايي که، در هر تاریخ و هر جغرافیا، در این زمینه قلم زده، اثر پدید آورده‌اند، ادای احترام می‌کنم.

بر خود بایسته می‌دانم صمیمانه تشکر کنم از :

خانم نگار پزشکی، ویراستار متون فارسی، برای بازخوانی تمام متن و ارائه پیشنهادهایی در به‌ترسازی آن

آقای مجید تجمّل‌یان، مدرّس محترم درس "شیوه" به خاطر مطرح کردن چند نکته به‌ترساز.

خانم شبنم عطایی برای یاری در به‌ترسازی صفحه‌آرایی ویراست پیشین کتاب.

آقای شهریار محفوظی که در آماده‌سازی این ویراست، با حوصله و پشتکاری ستودنی، بسیار کوشیده‌اند.

ناشر محترم آقای مجتبی علمی که چاپ - نشر این کتاب حاصل همت ایشان است، و با یاد روانشاد محمدحسین علمی از مدیران نشر جلوه، که سال‌ها در چاپ - نشر کتاب‌های "مجموعه دانش و فن کامپیوتر" با جدیت تلاش کرد. خدایش بیامرزد.

در پایان :

اگر این کتاب خدمتی باشد، در حدّ خود، به دانش‌دوستان میهن، همین توفیق را
اجر معنوی خود می‌دانم و البته باید بیفزایم :

چگونه سر زخالت بر آورم بر دوست که خدمتی بسزا بر نیامد از دستم
رهین محبت بی‌دریغ خانواده‌ام هستم، و این ویراست را به روان‌انوشه مادرم
پیشکش می‌کنم.

تهران - بهار ۱۳۹۲

سید محمد تقی روحانی رانکوهی

دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

نشانی ایمیل :

rohani@sbu.ac.ir

rohani@sharif.ir

فهرست کوتاه

عنوان	
پیشگفتار	I
فصل ۱ : مفهوم ارائه	۱
۱-۱ : تعریف ارائه	۱
۲-۱ : سیستم ارائه	۲
۳-۱ : انواع ارائه از نظر نوع رسانه	۶
۴-۱ : عوامل مؤثر در ارائه	۸
۵-۱ : ویژگی‌های عوامل ارائه	۹
۶-۱ : شرح عوامل دیگر	۱۳
تمرینات	۲۱
موضوع‌های مطالعه	۲۱
فصل ۲ : ارائه کتبی	۲۳
۱-۲ : مقدمه	۲۳
۲-۲ : تعریف و ویژگی‌ها	۲۵
۳-۲ : انواع	۲۶
۴-۲ : مراحل آماده‌سازی	۲۶

۵۷	۵-۲ : اجزاء ساختار سه بخشی
۵۸	۶-۲ : شرح اجزاء
۸۹	تمرینات
۹۱	موضوع های مطالعه

۹۳	فصل ۳ : نوشتار علمی و/یا فنی
۹۳	۱-۳ : مقدمه
۹۵	۲-۳ : ویژگی های کیفی نوشتار علمی و/یا فنی
۹۹	۳-۳ : کنترل (و/یا ویرایش) نوشتار علمی و/یا فنی
۱۰۴	۴-۳ : رده بندی کلی نوشتارهای علمی و/یا فنی
۱۰۵	۵-۳ : گونه های نوشتار دانشگاهی (تحصیلی)
۱۳۴	۶-۳ : گونه های نوشتار برون دانشگاهی (کاری)
۱۶۳	۷-۳ : نکاتی در تولید متن فنی
۱۶۶	تمرینات
۱۶۸	موضوع های مطالعه

۱۷۱	فصل ۴ : ارائه شفاهی
۱۷۱	۱-۴ : مقدمه و تعریف
۱۷۲	۲-۴ : ویژگی ها
۱۷۳	۳-۴ : انواع
۱۷۴	۴-۴ : ویژگی های سخنرانی عمومی
۱۷۵	۵-۴ : ویژگی های کلی تدریس (ارائه تعلیمی)
۱۷۶	۶-۴ : ویژگی های سخنرانی علمی و/یا فنی
۱۷۸	۷-۴ : امکانات سخنرانی علمی و/یا فنی
۱۸۳	۸-۴ : زمان سخنرانی علمی و/یا فنی

۱۸۴	۹-۴ : مکان سخنرانی علمی و/ یا فنی
۱۸۴	۱۰-۴ : آماده‌سازی سخنرانی علمی و/ یا فنی
۱۸۶	۱۱-۴ : بخش‌های سخنرانی علمی و/ یا فنی
۱۸۸	۱۲-۴ : ویژگی‌های سخنران علمی و/ یا فنی
۱۸۹	۱۳-۴ : شیوه رفتار سخنران علمی و/ یا فنی
۱۹۲	تمرینات
۱۹۴	موضوع‌های مطالعه
۱۹۷	پیوست‌ها
۲۲۳	واژه‌نامه (فارسی - انگلیسی)
۲۳۱	واژه‌نامه (انگلیسی - فارسی)
۲۳۹	فهرست منابع
۲۴۳	نمایه